

Horváth Árpád

A tűzoltóságok működése Németországban

A hivatásos tűzoltóságok szolgálatszervezésében napi problémák jelentkeznek. Milyen szervezési megoldásokat alkalmaznak Németországban?

Német szabályozás

A Német Szövetségi Köztársaságban a Katasztrófavédelmi törvény konkrét előírásokat határoz meg a tartományoknak, s ezek figyelembe vételével valamennyi tartomány elkészítette a saját polgári védelmi, valamint tűzvédelmi törvényét.

A tűzoltóságok irányítása - szakmai felügyelete – a tartományi belügyminisztérium feladata (a BM-en belül az irányító osztály fő feladataihoz tartozik még a katasztrófák elleni védekezés, valamint a mentő szolgálatok irányítása is).

Az erős önkéntes mozgalmat jelzi, hogy csak a 100 ezer fő feletti városokban van hivatásos tűzoltóság, s a tűzoltók jelentős hányada szolgálati időn túl a lakóhelyén önkéntes tűzoltói feladatokat is ellát.

A laktanyát nappal 30, éjjel 40 másodperc alatt kell elhagynia a riasztott szernek.

Önkormányzati feladat

A tűzoltóságok létesítésének, illetve működési formájának (hivatásos, vagy önkéntes) fő rendező elve az adott település lélekszáma, valamint a település katasztrófavédelmi veszélyeztetettsége (speciális ipari objektumok stb.).

Az összevont, illetve a 6000 főnél nagyobb lélekszámú települések **kötelező feladata** a tűzoltóság működtetése és fenntartása. A tűzoltóságok létesítésének alapvető rendező elve, hogy **a riasztástól számított 8 percen belül** az elsődleges beavatkozást meg kell kezdeni.

A települések veszélyeztetettség szerint vannak besorolva, és ennek megfelelően állapítják meg a várható esemény elhárításához szükséges, készenlétben tartott járművek számát, típusát, oltóanyagot stb.

Milyen tűzoltóságok működnek?

- **hivatásos tűzoltóságok**

100 ezer fő lakos után lehet megalakítani, de 150 ezer fő lakos felett kötelező jelleggel hivatásos tűzoltóságot kell létrehozni.

- **önkéntes tűzoltóságok**

A 100 ezer fő alatti településeken, illetve több település összefogásával és működési költségeinek felvállalásával kerül megalakításra. (A nagyobb településeken néhány főállású alkalmazottal.)

- **üzemi, vagy létesítményi tűzoltóságok**

A nagyobb vegyi illetve tűz-vagy katasztrófaveszélyes létesítményekben működnek.

- **tűzoltó egyesületek**

Hagyomány őrző egyesületek, amelyek tűz-és káresetek felszámolásában nem vesznek részt.

Németországban működő hivatásos, önkéntes, és létesítményi tűzoltóságok száma és létszáma (1999. évi adat)

Tűzoltóság formája	Tűzoltóságok száma (db)	Létszám (fő)
Hivatásos	98	27.708
Önkéntes	24.964	1.083.716
Létesítményi (üzemi, vállalati)	897	36.966
Összesen:	25.959	1.148.390

Finanszírozás

A pénzügyi háttér biztosítása a fenntartó(-k) feladata, az állam (tartomány) különböző pályázatok meghirdetésével biztosítja a laktanyák építését, a nagy értékű szerek és felszerelések beszerzését. A támogatás általában 10-25 % között mozog.

Példaként említhető Rheinland-Pfalz tartományban Bodenheim település, amely öt helység körzetközpontjaként funkcionál. Éves szinten mintegy 1 millió DM-et költ az önkéntes tűzoltóságaira.

Az összeg felét személyi kiadásokra, míg a másik ötven százalékot technikai fejlesztésekre fordítják. Évente általában egy-egy gépjárművet vásárolnak, melynek árából a belügyminisztérium pályázat alapján 10-25 %-ot átvállal.

A tűzoltók ruházati ellátása eltér a miénktől, a bevetési állomány egészségi okokból a szennyezett ruhát nem viheti haza, mosása a laktanyában történik.

Fizetni kell

Bizonyos esetekben a bevetésért fizetni kell a károsultnak, mégpedig elég tekintélyes összeget. A közúti, légi, vízi és vasúti káresetek felszámolása költségekkel jár.

A kiszabott árak magyar szemmel nézve magasak:

- 1 személy 1 órai díja 80 DM
- 1 gépkocsi mozgatása 200 DM/óra
- tűzoltóhajó 500 DM/óra
- 1 nyomótömlő használata 20 DM
- 1 tömlőhíd használata 20 DM

A fentiekből kiszámítva egy gépkocsi tűz oltása 1000-1500 DM-be kerül.

A károsult általában a költségeket tovább hárítja a biztosító felé.

Hasonló árakat szabnak ki akkor is, ha például valaki azért kéri a tűzoltók segítségét, mert mondjuk kizárta magát a lakásból.

- ajtó felnyitása: 06-20 óráig 100 DM
- ajtó felnyitása: 20-06 óráig 150 DM
- ajtófelnyitás hétvégén: 150 DM

Ha a tűzjelző tévesen bejelez, és erre vonulnak a tarifa 800 DM.

Képzés

A tűzoltók képzése helyi, járási és tartományi szinten történik, döntő részben szabadidőből. Minden tartományban működik központilag finanszírozott katasztrófavédelmi iskola, ahol az oktatást végzik. A munkaidőben képzés, illetve beavatkozás miatt igénybevett tűzoltó munkáltatója költségtérítést kap az önkormányzattól.

A tűzoltók képzése tervszerűen folyik. A gyakorlati oktatás alapos, már szinte kínosan aprólékos. A foglalkozásokon igyekeznek „valóságos” helyszínt beállítani

A tűzoltók fizikai állóképessége kitűnő. A laktanyákban általában jól felszerelt kondicionáló terem áll rendelkezésére.

A jó fizikai és pszichikai állapot megőrzéséhez nagymértékben hozzájárul a kiépített pszichikai pálya, amely egy fémszerkezetből összeállított labirintus, tele akadályokkal. Kétszintes, a felső szinten csak kúszva lehet haladni. A gyakorlatokat általában légzőkészülékben hajtják végre.

A szolgálat szervezés alapelvei

Németország tartományaiban hat különböző szolgálati időbeosztás szerint látják el a hivatásos tűzoltók a készenléti szolgálatot, s a Személyi Tanács egyetértésével döntenek el, hogy melyik formát alkalmazzák.

Az alkalmazott modellek:

a) *Saarbrückenben, hasonlóan a mi szolgálat szervezésünkhöz,*
24/48

órás váltásos rendszerben látják el a szolgálatot.

Szolgálati csoport	1. hét							2. hét							3. hét						
A	x	-	-	x	-	-	x	-	-	x	-	-	x	-	-	x	-	-	x	-	-
B	-	x	-	-	x	-	-	x	-	-	x	-	-	x	-	-	x	-	-	x	-
C	-	-	x	-	-	x	-	-	x	-	-	x	-	-	x	-	-	x	-	-	x

b) *bremi modell:*

Szolgálati csoport	1. hét							2. hét							3. hét						
A	x	-	-	-	x	-	-	-	x	-	x	-	-	x	-	-	x	-	-	x	-
B	-	x	-	x	-	-	x	-	-	x	-	-	x	-	x	-	-	-	-	x	-
C	-	-	x	-	-	x	-	x	-	-	-	x	-	-	-	x	-	x	-	-	x

Ennél a modellnél a három hetes ciklust figyelembe véve látható, hogy az A szolgálati csoportnál a hétfői szolgálat után 3 nap szabadnap következik, pénteken újra szolgálat, és ezt követően újól 3 nap szabad.

A második héten a keddi szolgálat után csak egy szabadnap van. Szerdán szolgálat, és ezt követően a harmadik hét végéig 24/48 órás rendszerben látják el a szolgálatot. A három hetes periódusok folyamatosan követik egymást.

c) *nürnbergi modell:*

Szolgálati csoport	1. hét							2. hét							3. hét						
A	-	x	-	-	x	-	x	-	-	x	-	-	x	-	x	-	-	x	-	-	-
B	-	-	x	-	-	x	-	x	-	-	x	-	-	-	-	x	-	-	x	-	x

C	x	-	-	x	-	-	-	-	x	-	-	x	-	x	-	-	x	-	-	x	-
---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---

Ennél a modellnél látható, hogy a három hetes ciklusban egybefüggően 4 nap a szabadnapok száma. Igaz az is, hogy két esetben „24/48-órázni” is kell.

Összességében mindhárom modellnél a három hetes ciklust figyelembe véve 7 szolgálati napot kell letölteni, az egy hónapban letöltendő napok száma 10, azaz 240 óra.

d) lübecki modell:

Szolgálati csoport	1. hét							2. hét							3. hét						
A	A	A	A	A	C	-	-	B	-	B	-	-	-	C	-	B	-	B	-	C	-
B	-	B	-	B	-	C	-	A	A	A	A	C	-	-	B	-	B	-	-	-	C
C	B	-	B	-	-	-	C	-	B	-	B	-	C	-	A	A	A	A	C	-	-

Szolgálati idő:

A = 08⁰⁰-tól 16⁰⁰-ig (8 óra)

B = 16⁰⁰-tól 08⁰⁰-ig (16 óra)

C = 08⁰⁰-tól -08⁰⁰-ig (24 óra)

e) frankfurti modell:

Szolgálati csoport	1. hét							2. hét							3. hét						
A	A	B	-	A	B	-	C	-	A	B	-	A	-	-	B	-	A	B	-	C	-
B	B	-	A	B	-	C	-	A	B	-	A	B	-	C	-	A	B	-	A	-	-
C	-	A	B	-	A	-	-	B	-	A	B	-	C	-	A	B	-	A	B	-	C

Szolgálati idő:

A = 08⁰⁰-tól-18⁰⁰-ig (10 óra)

B = 18⁰⁰-tól-08⁰⁰-ig (14 óra)

C = 08⁰⁰-tól 08⁰⁰-ig (24 óra)

f) dortmundi modell:

Szolgálati csoport	1. hét							2. hét							3. hét						
A	x	-	x	-	-	-	-	x	-	x	-	x	-	-	-	-	x	-	x	-	x
B	-	x	-	x	-	x	-	-	-	x	-	x	-	x	-	-	-	-	-	-	x
C	-	-	-	-	x	-	x	-	x	-	-	-	-	x	-	x	-	x	-	-	-

Szolgálati csoport	1. hét							2. hét							3. hét						
A	-	-	-	-	x	-	x	-	x	-	-	-	-	x	-	x	-	x	-	-	-
B	x	-	x	-	-	-	-	x	-	x	-	x	-	-	-	-	x	-	x	-	x
C	-	x	-	x	-	x	-	-	-	x	-	x	-	x	-	-	-	-	-	-	x

Szolgálati csoport	1. hét							2. hét							3. hét						
A	-	x	-	x	-	x	-	-	-	-	x	-	x	-	x	-	-	-	-	-	x
B	-	-	-	-	x	-	x	-	x	-	-	-	-	x	-	x	-	x	-	-	-
C	x	-	x	-	-	-	-	x	-	x	-	x	-	-	-	-	x	-	x	-	x

A 9 hét időtartalmú periódusban szervezett szolgálati rendszerből látható, hogy például az A szolgálati csoport esetében az 1., 4., 5., és 9. hét egybefüggően, 4 nap szolgálatmentes időszakot tartalmaz. Nyilván ennek az „ára” az, hogy 24/24 órázni is szükséges. A periódusban a tűzoltók összesen 21 alkalommal látnak el szolgálatot, így az egy hétre vetített szolgálatban eltöltött órák száma 56.

Szolgálatszervezési alapszabályok

- a tűzoltók vezetői állománya napi 8 órás munkaidő rendszerben dolgozik, ez heti 38,5 órás munkahetet jelent,
- a készenléti állomány 1950-ig 84 órát töltött hetenként szolgálatban, amely jelenleg 56 óra,
- az effektív „bevetéseknél” töltött idő kéthetente a 110 órát – éves átlagban – nem haladhatja meg.

A szabadság és szolgálatmentes napok száma

- 15 nap alapszabadság,
 - 3 nap szabadnap,
 - 1 nap ünnepnapokon letöltött szolgálatért járó kompenzáció,
 - 5 nap egyebek,
- összesen: 24 nap.**

A szolgálat folyamatos ellátása érdekében a szükséges létszámot a következők szerint számítják:

- szabadságon: 20%
- betegen: 6-8 %
- vezényelve: 5-7 %
- egyéb távollét. 2-3 %
- összesen: 33-38 %,

tehát a teljes személyi állomány mintegy 1/3-a szükségszerűen távol van.

A váltás rendje

A váltás során a felszerelések alapos ellenőrzése zajlik. Pl.

- kitelepülnek a gépezetes létrával, kitolják megforgatják,
- beindítják a benzinmotoros kéziszerszámokat (roncsvágó, lángvágó, stb.)
- felpörgetik az áramfejlesztőt, kipróbálják a villamos kézi-szerszámokat, bekapcsolják a reflektorokat, ellenőrzik a kézi tűzoltó készülékek üzemi nyomását,
- „megjártatják” a hidraulikus feszítő-vágó, emelő, kitámasztó berendezéseket stb.

Katasztrófavédelem

A németeknél a katasztrófavédelem egy lehetséges katasztrófa esetére dolgoz ki terveket, a polgári védelem a lakosság felkészítésével foglalkozik.

A katasztrófavédelem szervezeti felépítése hasonló a hazaihoz. A belügyminisztertől lefelé a tartományi, a kerületi, helyi önkormányzati szerveken keresztül egészen a tűzoltóság, rendőrség, vöröskereszt, katonaság, stb. megtalálható a beavatkozók között. A beavatkozás gerincét a tűzoltóság képezi.

Minden szituációra – légi, vasúti, közúti, vízi, természeti katasztrófák - megfelelően kidolgozott tervek állnak rendelkezésre, viszont nem foglalkoznak a háborús időszakokra történő felkészüléssel.

Összességében megállapítható, hogy a Németországban működő tűzoltóságok diszlokációja eltér a miénktől, s ennek következtében tudják biztosítani a 8 perces beavatkozási időt - szemben a mi 25 percünkkel.

A vázolt szolgálatszervezési elvek csak a 98 hivatásos (nagyvárosi) tűzoltóságra vonatkoznak. (Ennek a kritériumnak 8-9 hazai város felel meg.) Az eltérő adottságokból eredően hazánkban 1 millió lakosra 857, Németországban 375 hivatásos tűzoltó jut.

Horváth Árpád tű. ezredes, főtanácsos
főosztályvezető
BM OKF